

İŞÇİNİN SESİ

CEK-AL

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!

Karkerên hemû welatan yekbin!

Tanklarla gelen devrimle gitmelidir!

Yıl: 10, Sayı: 257, 30 Nisan 1984

Yabancı işçiler sorunu

Seyit Havran, Kemal K. Açıklan

Giriş

Manşetlerden hiç inmiyor: "Alman neo-naziler Türk kahvesine saldırdı", "Alman sapık üç Türk çocuğunu boğdu", "Türken Raus!". Yabancı düşmanlığı. Burjuva gazeteleri, hatta yalnızca onlar da değil, hep yabancı düşmanlığını, kendileri yabancı düşmanlığı, şövenizm yaparak veriyorlar. Ancak böyle yapabilmeleri bile bir gerçeği gösteriyor. Yabancı düşmanlığı Avrupa'da yaşayan milyonlarca yabancı emekçi için çok gerçek, çok canlı bir olgudur. Burada örneklemeye hiç gerek yoktur.

Bu olgunun kökünü psikolojik temellerde aramak anlamsız olur. *Yabancı düşmanlığının toplumsal-ekonomik temeli, işçiler arasında rekabettir.*

Şimdi bunu daha yakından görelim. Bunun için kapitalizmde yabancı işçi göçünden başlamak gerekiyor.

I. Kapitalizmde işçi göçleri ve yabancı düşmanlığının ekonomik-toplumsal temeli

Kapitalist gelişme, geri kalmış ülkelerde, özellikle tarımın geleneksel yapısını çözdükçe, yüzbinleri topraktan, yerinden söküyor, göreceli yüksek ücret vaat eden uzak topraklara sürüyor. İşsizlikten, sefaletten kaçan bu yığın "yeni bir ülke, yeni topraklar arayışıyla denizleri aşmasından başka alternatifini yoktur. Burada sözünü ettiğim altın manisiyle bağlı göç değildir, toprak sahipliğinin, çiftliklerin (az ellerde) yoğunlaşmasının, tarımda makinalaşmanın ve modern tarım sisteminin büyük ölçekli uygulanmasının yol açtığı zorunlu göçtür." (K. Marks, "Zorunlu Göç, Kossuth ve Mazzini", *Marks-Engels Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.1, s.530)

Eski çağlarda da zorunlu göç vardı. Marks bu tip göçlerle kapitalizmdeki göç arasındaki farkı şöyle anlatıyor:

"Eski çağ devletlerinde, Yunanistan ve Roma'da, dönem dönem sömürgeler kurma biçimini alan zorunlu göç, toplum yapısında düzenli bir halka oluşturmaktaydı. Bu devletlerin bütün düzeni, nüfusun belli bir sayıyla sınırlanması üstüne kuruluydu. Bu sayı aşılacak olsa, antik uygarlığın tüm koşulu tehlikeye girerdi. Ama neden böyleydi? Çünkü bilimin maddi üretime uygulanması onlar için tümüyle bir sırdı. Uygur kalabilmek için sayıca az kalmak zorundaydılar. Aksi halde, özgür yurttaş köleye dönüştüren ağır bedensel işe boyun eğmek zorunda kalırlardı. Üretici gücün eksikliği, yurtaşlık hakkını zedelenmesi gereken belli bir nüfus oranına bağımlı kılıyordu. Tek çözüm zorunlu göçtü.

"Barbarları Asya'nın yaylalarından sürüp, Eski Dünya'yı istila etmeye iten, yine nüfusun üretim güçleri üstündeki bu baskıydı. Aynı etki orada da işledi, ancak değişik bir biçimle. Onlar barbar kalabilmek için sayıca az kalmak zorundaydı.

"Oysa modern zorunlu göçte, tam tersi bir durum söz konusudur. Burada artık nüfusu yaratan üretici güçlerin eksikliği değildir. Nüfusun azaltılmasını zorlayan, artık nüfusu kıtlık ya da göç yoluyla dışarıya

süren, üretici güçteki artıştır. Üretici güce nüfusun baskısı değil, nüfusa üretici gücün baskısı söz konusudur." (Marks, agy, c.11, s.530-32)

Lenin de kapitalizmde göçün mekanizmasını ve anlamını şöyle anlatıyor:

"Kapitalizm ulusların göçü olgusunda özel bir biçime yol açmıştır. Hızla gelişen endüstriyel ülkeler, büyük ölçekli makina kullanarak ve geri ülkeleri dünya pazarından sürerek, ücretleri ortalama ücretin üstüne çıkarırlar ve böylece geri ülkelerden işçi çekerler.

"Yüzbinlerce işçi böylece yüzbinlerce fersah yol kateder. İleri kapitalizm onları zorla yörüngesine çeker, yaşadıkları ücra köşelerden söküüp dünya-tarihsel harekete katar ve güçlü, birleşik, uluslararası fabrika sahipleri sınıfıyla yüzyüze getirir.

"İnsanları öz yurtlarını terketmeye yalnızca aşırı yoksulluğun zorladığına, kapitalistlerin göçmen işçileri en utanmazca sömürdüklerine hiç kuşku yoktur. Fakat ancak gerici ulusların bu modern göçünün ilericisi anlamına gözlerini kapayabilirler. Kapitalizmin boyunduruğundan kurtuluş, kapitalizmin daha da gelişmesi ve bu temelde yürüyen sınıf savaşımı olmaksızın olanaksızdır. Kapitalizm tüm dünya emekçi yığınlarını tam da bu savaşıma çekmekte, yerel yaşamın küflü, kokuşmuş alışkanlıklarını kırmakta, ulusal sınırları ve önyargıları kırmakta, tüm ülkelerden işçileri Amerika, Almanya vb. yerlerde dev fabrikalarda, madenlerde birleştirmektedir." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.19, s.154)

Lenin'in altını çizerek vurguladığı bir yargı var: Kapitalizmdeki bu göç ilericisi bir şeydir. İlericiliği, yol açtığı olumlu nesnel sonuçları sıraladığımızda hemen görülüyor: Ulusal farklılıklar, önyargıları kırılıyor, uluslararası işçi sınıfı olgusu biçimleniyor...

Göç ilericisi bir şeydir, tarihin yönü bu tarafadır, ama bu, dirençle karşılaşmadığı anlamına gelmez. Kapitalizmin işleyişi içinde göç olumlu nesnel sonuçların yanısıra, yine nesnel fakat olumsuz bir direnç de yaratmaktadır. İşte bu direnç, yabancı düşmanlığı olarak yansır.

Üstelik bunun çok nesnel bir mekanizması da vardır: İşçiler arasında rekabet. Her koşulda, en düşük ücretle çalışmaya hazır göçmen işçiler, yerli işçiyse emek pazarında rekabet ederek ücretleri, maddi ve moral yaşam düzeyini düşürürler.

Engels, *İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu* yapıtında İrlandalı göçmen işçilerin İngiliz işçi sınıfının durumuna etkisini açıkça yazıyor:

"Hâlâ belli ölçüde uygar olan İngilizin, İrlandalıya oranla daha çok (maddi konfor —İ.S.) gereksinimi vardır. İrlandalı çullar içinde gezer, patatesle beslenir ve domuz ahırında yatar. Ama bu İrlandalının İngilizle rekabet etmesine ve ücretleri giderek düşürmesine, aynı zamanda İngilizin uygarlık düzeyini de İrlandalının doğru aşağı çekmesine engel değildir." (Engels, *Marks-Engels Toplu Yapıtlar*, c.4, s.376-377)

"İngiliz işçisinin boğuşmak zorunda olduğu işte böyle bir rakip vardır. Öyle bir rakip ki, uygar bir ülkede olası en alt düzeydedir ve tam da bu nedenle herkesten az ücrete gereksinimi vardır. Carlyle'in dediği gibi bunun tek sonucu, İrlandalının rekabet ettiği her işkolunda İngiliz işçisinin ücretlerinin daha daha aşağıya zorlanmasıdır. Ve böyle işkolları çoktur." (Engels, agy, c.4, s.392)

Bu rekabet sonucunda ücretleri, maddi ve moral yaşam düzeyi düşmeye zorlanan, bilinci geri yerli işçide, göçmen işçiyse karşı düşmanlık belirecektir. Marks'tan okuyalım:

"İrlanda kendi (emek) fazlasını sürekli İngiliz emek pazarına sunmakta ve böylece ücretleri düşmeye zorlamakta, İngiliz işçisinin moral ve maddi durumunu düşürmektedir.

"*Ve de en önemlisi!* Bugün İngiltere'nin her endüstri ve ticaret merkezi iki düşman kampa bölünmüş bir işçi sınıfına sahiptir: İngiliz proleterleri ve İrlanda proleterleri. Sıradan İngiliz işçisi, yaşam düzeyini düşüren bir rakip olarak İrlandalı işçiden nefret eder. İrlandalı işçiyse göre kendisini egemen ulusun bir üyesi olarak görür ve böylece kendisini, kendi ülkesinin asilzadelerinin ve kapitalistlerinin İrlanda'ya karşı bir aleti durumuna sokar. Böylelikle onların kendi üstündeki egemenliklerini güçlendirir. (İngiliz işçisi) İrlandalı işçiyse karşı beslediği dinsel, toplumsal ve ulusal önyargılara pek bağlıdır. Ona karşı tutumu, ABD'nin eski köleci eyaletlerinde yoksul beyazların zencilere karşı tutumuyla aşağı yukarı aynıdır. İrlandalı ise ona bunu faiziyle geri öder. O da İngiliz işçisinde İrlanda'daki İngiliz egemenliğinin hem işbirlikçisini, hem de sersem aletini görür.

"Bu çelişki, basın, vaaz kürsüsü, karikatür dergileri, kısacası egemen sınıfın elindeki her olanakla yapay bir biçimde canlı tutulur. Bu çelişki, tüm örgütlülüğüne rağmen İngiliz işçi sınıfının iktidarsızlığının sırdır. Kapitalist sınıfın iktidarını sürdürmesinin altında yatan sırdır. Ve de o sınıf bunun çok iyi farkındadır." (Marks'tan aktaran Lenin, *Toplu Yapıtlar*, c.39, s.655-656)

Bu canalcı sözlere tekrar tekrar döneceğiz. Ama şimdi sorunun bir yönünü daha Engels'den bir alıntıyla tamamlayalım.

"Yarı-vahşi yetiştirilişinden sonra tümüyle uygar bir ortama giren İrlandalı kendisiyle çelişkiye düşer. Bu durum onu, herşeyi yaptıracak sürekli bir huzursuzluğa, için için sürekli yanan bir kine boğar." (Engels, "*Londra'dan Mektuplar*", *Marks-Engels Toplu Yapıtlar*, c.3, s.390)

Bu çelişki, göçmen işçinin geçmişiyse bugünü arasındaki uçurum, günümüzde geçerliliğini koruyan, onda göçtüğü ülke ve insanına karşı hayranlıkla karışık bir nefret uyandıran önemli bir etkidir.

Yabancı düşmanlığının kökünde işçiler arasında rekabet yattığını böylece gördük. Şimdi bunu azıtan ya da azaltan çelişkili süreçlere, yabancı düşmanlığının kök saldırdığı sınıfsal tabana daha yakından bakalım.

Göçmen işçinin yarattığı rekabetin ücretleri, maddi ve moral yaşam düzeyini düşürmesinin bir de olumlu yüzü vardır:

"(İrlandalı işçi göçü) bir yandan gördüğümüz gibi İngiliz işçilerinin düzeyini düşürmüş, uygarlıktan koparmış ve durumlarını ağırlaştırmıştır. Ama öte yandan, böylelikle işçiler ile burjuvazi arasındaki uçurumu da derinleştirmiş, yaklaşmakta olan krizi hızlandırmıştır." (Engels, *İngiltere'de İşçi Sınıfının Durumu* agy, c.4, s.419)

Proletarya ile burjuvazi arasındaki uçurumun açılması, krizin derinleşmesi iyi bir şeydir. Ancak emperyalizm olgusuyla birlikte, buna ters yönde çalışan bir süreç daha ortaya çıkar:

"Burada anlattığım olgularla bağlı olarak emperyalizmin özelliklerinden birisi de emperyalist ülkelerden göçteki azalma ve bu ülkelere, daha az ücret ödenen geri ülkelere göçteki artıştır. (...) Amerika Birleşik Devletleri'nde, Doğu ve Güney Avrupa'dan gelen göçmenler en düşük ücretli işlerde çalışırken, Amerikan işçileri, ustabaşlar ya da daha iyi ücretli işçiler içindeki en büyük oranı oluştururlar. *Emperyalizmin işçiler arasında da ayrıcalıklı kesimler oluşturma eğilimi vardır.*" (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, c.22, s.282-283)

Lenin'in kapitalizmin dünya çapında emperyalist aşamaya yükseldiği dönemde genellediği bu sonucu, Marks ve Engels zamanın en ileri kapitalist ülkesi olan İngiltere'de gözlemişlerdi. Marks İngiltere'de "burjuvalaşan işçilerden" söz ederken, yukarıda okuduğumuz alıntıda, "İngiliz işçisi İrlandalı karşısında kendisini egemen ulusun bir üyesi olarak görür" derken bunu anlatıyordu. Engels göç sonucu işçilerin iki guruba, hatta göçmenlerin de alt guruplara bölünmesini Amerika'da işçi hareketinin gelişmesinin önündeki başlıca engellerden biri sayıyor. (Engels'den aktaran Lenin, *Toplu Yapıtlar*, c.39, s.622)

İşte emperyalizmin işçi sınıfı içinde ayrıcalıklı kesimleri yaratma eğilimi, yabancı düşmanlığının köklerinin sürekli beslediği münbit bir topraktır.

Zincirlerinden başka bir sürü şey, en başta ayrıcalıklı konumunu yitirme tehlikesi içinde olan bu kesim, burjuvazinin her olanakla körüklediği yabancı düşmanlığına en açık kesimdir. Yaşayış biçimiyle, değer yargılarıyla, tüm psikolojisiyle kendisini saran küçük burjuvaziye en yakın, ondan en fazla etkilenen kesimdir. Yabancı düşmanlığının, yabancı işçinin rekabetinden doğrudan etkilenen niteliksiz yerli işçilerden daha fazla bu göreceli iyi konumlu kesimlerde ve küçük burjuvazi içinde en aşırı biçimlerini alması, bu yüzden hiç şaşırtıcı değildir.

Buraya dek söylediklerimizi özetlersek, geneliyle ilericisi bir eğilim olan kapitalizmdeki işçi göçünün nesnel, olumlu-olumsuz sonuçları vardır. Bir yandan ulusal farkları, sınırları törpülerken, uzun dönemde önyargıları kırarken, bir yandan da işçiler arasında

rekabet nedeniyle yabancı düşmanlığı doğar. Göçmen işçinin rekabeti bir yandan yerli işçi sınıfının ücretlerini, maddi ve moral yaşam düzeyini aşağıya çekerken, böylece burjuvazi ile proletarya arasındaki uçurumu açarken, emperyalizmin işçi sınıfı içinde ayrıcalıklı kesimler yaratma eğilimi yerli ile yabancı işçiler arasında da bir farkın en azından korunmasını getirir, yabancı düşmanlığının beslendiği bir toplumsal taban yaratır.

İşte bu nesnel süreçlerden iki sınıfın kalkışı farklı olmak zorundadır.

Burjuvazi elindeki her olanakla olumsuz, yani yabancı düşmanlığını körükleyerek işçilerin bölünmüşlüğü, dolayısıyla kendi erkini sürdürmek için çalışır.

Devrimci proletarya ise tarihin istediği yönde, olumluyu hızlandırmak için sınıf savaşını yükselterek, tüm uluslardan işçilerin en yakın birliği için savaşır.

II. Emperyalist ülke ve yabancı düşmanlığı

Birinci bölümde yabancı düşmanlığının ekonomik-toplumsal temelini gördük. Toplum düzeyinde ele aldık. Bir de sık sık emperyalist devletle bağlı olarak "ırkçı yabancılar siyaseti", "yabancı düşmanı uygulamalar" gibi laflar duyuyoruz. Bunların ajitasyonda anlatım kolaylığı açısından belli bir anlamı olabilir. Ama tek başına bizce yanlış, hedef şaşırtıcı ve bilimsel olmayan nitelemelerdir.

Devletler siyasetlerini bazı soyut duygulara göre değil, kapitalizmin genel çıkarları doğrultusunda o günkü gereksinimlerine yanıt verecek biçimde çizerler. Bu siyaset görünüşte "yabancı dostu" da olabilir, günü gelir yabancı işçilere karşı ağır bir saldırı biçimini de alabilir. Biçimsel olarak nasıl olursa olsun özü "yabancı düşmanlığı" ya da "dostluğu" değil, düpedüz işçi düşmanlığıdır.

Emperyalist ülke burjuvazisi kollarını açarak yabancı işçi getirttiği dönemde de işçi düşmanıdır, onları en utanmazca sömürmek için getirmektedir, yeni gereksinimlerin ortaya çıktığı bunalım dönemlerinde yabancıları kapı dışarı ederken de aynı derecede işçi düşmanıdır. Burjuvazinin yabancılar siyasetinin de altında kapitalizmin yalın, duygusuz, basit gereksinimleri yatar. Saldırının yabancı işçilere yönelmesi, onların sınıfın en zayıf, en örgütsüz ve toplum düzeyinde varolan yabancı düşmanlığı nedeniyle en az sınıf dayanışması gören kesimi olmasından dolayıdır.

Bu yüzden çeşitli Avrupa ülkelerinin bugün uyguladığı siyasetleri yalnızca "ırkçılık", "yabancı düşmanlığı" gibi toplumsal düzeyde anlamı olan kavramlarla açıklamak, saldırının sınıf özünü gizler. Özünde milliyetçi bir bakış açıdır. Ve de bu siyasetlere karşı alınacak tavırda da sınıf dayanışmasını dışalar.

Bunları daha iyi anlamak için kaba hatlarıyla devletlerin yabancılar siyasetine temel oluşturan kapitalist ekonomik süreçlere kısaca bakalım:

Endüstri yedek ordusu ve göçmen işçiler

Bilindiği gibi kapitalizm her zaman "endüstri yedek ordusu" dediğimiz bir görece artık nüfusa gereksinim duyar ve üretir. Bu işsizler ordusudur.

Endüstri ordusunun ikili bir işlevi vardır. Birincisi, hazır kullanılabilir bir işgücü oluşturur. Genişleme dönemlerinde bu yedek, endüstriyel üretime çekilir, bunalım dönemlerinde yine sokağa atılır. İkinci işlevi, ücretleri denetim altında tutan bir rekabet yaratmasıdır. Çalışan işçi her zaman işini yitirmek, bu ordunun saflarına katılmak tehdidiyle karşı karşıyadır. Ama

kapitalist, onun yerini yedekler ordusundan istediği gibi doldurabilir. Bu ordunun her ögesi çalışan işçi için potansiyel rakiptir. Büyük bir yedekler ordusu, işçilerin daha yüksek ücret, daha iyi çalışma koşulları istemlerini denetim altında tutacaktır. Marks, "işçi ücretleri tamamen endüstri yedek ordusunun genişlemesi ve büzülmesiyle düzenlenir" diyor. (Marks, *Kapital*, İng. basım, c.1, s.666)

Bu nasıl işler?

Kapitalizmde her meta gibi işgücünün de değeri arz-talep yasalarından geçerek fiyatını bulur. İşgücü talebi işgücü pazarındaki arzı aşarsa, az bulunan bir değer olacağından işgücünün fiyatı artar. Ters durumda, yani işgücü arzı fazla, bunu kullanmaya talep azsa, işgücüne ödenecek ücret düşer.

Hızlı ekonomik genişleme dönemlerinde işgücüne gereksinim artar. Bu işleri dolduracak sayıda hazır kullanılabilir bir yığın yoksa, işçinin birim ücreti istihdamda artış olmadan yükselir. Oysa elde sınırsız bir yedek varsa, yani arz yüksekse, işgücüne talebin de artması ücretlerde bir artışa yol açmadan istihdamda artış getirir.

Talebin düştüğü bunalım dönemlerinde, kalabalık bir yedekler ordusu (arz yüksek) ücretlerin üstünde iyice baskı yaratır. Boş işler üstünde artan rekabet ücretlerin düşük tutulmasına, koşulların ağırlaşmasına neden olur. Buradan elde ettiği artık-değer kapitalistin cebine kâr olarak girer.

Açıktır ki, yabancı işçiler yedekler ordusunun bu iki işlevini çok güzel görürler. Genişleme dönemlerinde istendiğince kullanılacak, üstelik ucuz işgücü kaynağı oluşturan, yedekler ordusu ücret artışlarını önleyecek bir nicelikte tutulur. Yarattıkları rekabetle, işçi sınıfının çalışan kesimlerinin istemlerini denetim altında tutmaya yararlar.

Avrupa'da göçmen işçi alımının geçmişini bunu tümüyle doğrulamaktadır. Tabloda yedekler ordusunun azalması ile yabancı işçi alımı arasındaki bağ açıkça görülmektedir.

YAPIM ENDÜSTRİSİNDE İŞSİZLİK VE YABANCI İŞÇİ SAYISI		
Yıllar	İşsiz sayısı	Yabancı işçi sayısı
1950	1.580.000	
1954	1.221.000	72.906
1959	476.000	160.829
1964	169.000	932.932
1969	179.000	1.372.059
1974	582.000	2.331.173
1977	1.030.000	1.888.585

(Kaynak Meral Yılmaz, "Federal Almanya'da Yabancı İşçiler Sorunu", *İşçinin Sesi*, sayı:226, s.12)

Gerçekten de 1950 ortaları Almanya'da savaş sonrası hızlı endüstriyel genişleme yıllarıdır. Bu tarihlerden başlayarak önce İtalya, İspanya gibi ülkelere, daha sonra Türkiye'den çok sayıda göçmen işçi getirildi.

1961'de Almanya ile Türkiye arasında işçi alımı konusunda bağlanan anlaşmada göçmen işçilerin statüsü "misafir işçi" (gastarbeiter) olarak belirlenmekteydi. Bu kibar deyim altında yatan anlam şuydu: Bunların hiçbir toplumsal-siyasal hakları yoktu. Gelen işçiye 5-10 yıl oturma izni verilecek, bu sürenin sonunda geri dönmeye özendirilecekti, yerine aynı koşullarla yeni işçi alınacaktı. Böylece toplam göçmen işçi nüfusu üç aşağı beş yukarı aynı kalırken, sürekli bir değişim olduğu için, gelenler çok fazla bir hak iddia edemedi geri dönemlerdi. Hatta kısa süreli gelecekleri için ailelerini de getirmeleri beklenmiyordu. Bu siyasetin resmi adı "rotasyon"du.

Ancak evdeki hesap çarşıya tam uymadı. Gelenlerin küçümsenmeyecek bir bölümünün hiç de geri dönmeye niyeti yoktu, ya da kalacağı süre 5-10 yılı çok aşırıyordu. Bu süre içinde memleketten eşler, çocuklar getirildi. Almanya'da doğup büyüyen ikinci, hatta üçüncü bir kuşak ortaya çıktı.

Bu arada uluslararası kapitalist ekonominin yapısında değişiklikler oldu. Tekeller giderek kendi ülkelerinde yatırım yapmamaya, fabrikalarını alıp ucuz emeğin ülkesine taşımaya başladılar. 1970'lerin başında tüm emperyalist ülkeleri saran ağır bunalım, Almanya'da yabancılar siyasetinde de değişiklik getirdi. 1973'de yeni işçi alımı tümüyle durduruldu. Yalnızca ailelerin birleştirilmesi amacıyla oturma izni verilmeye başlandı. Oturma izni bitip işsiz kalan yabancıların 12 aylık bir süreden sonra oturma izinleri yenilenmemeye başlandı. Sınırdışı edilme olayları arttı. Son 10 yıldır toplam göçmen işçi nüfusu beş aşağı beş yukarı aynı kalmış, hatta son yıllarda düşmeye başlamıştır.

Bugünkü CDU-CSU-FDP hükümetiyle birlikte yeni bir yabancılar siyaseti gündemdedir. Bunun ilkesi artık açıkça toplam yabancı nüfusunu azaltmak, bu amaçla "geri dönüşe özendirme"dir.

Bu siyasetin neden gündeme geldiğini yukarıda anlattığımız işgücünde anlayabiliriz. Kriz dönemlerinde endüstri yedek ordusu sokağa atılır demistik. Ancak yedekler ordusunun da "toplumsal açıdan kabul edilebilir" bir nicelik sınırı vardır. Belli bir sayının üstünde işsizlik, ücretleri düşük tutmaya yarası da, çeşitli toplumsal siyasal sorunları kızıştıracağından tersi etki de yapabilir. Aynı etki, yani ücret istemlerini gevsetme, daha küçük boyutlarda bir yedekler ordusuyla da elde edilebilir. Bugün Almanya'da 2.5 milyon civarındaki işsiz sayısı, "toplumsal olarak kabul edilebilir" sınırın üstündedir. Üstelik Alman işçileri arasında yüzde 7.5 olan işsizlik oranı, Türkiyeli işçiler arasında yüzde 15'tir. Toplam Türkiyeli işsiz 120.000 kadardır. Bunlar yedekler ordusunu fazla şişiren, Almanya gibi bir "refah devleti"nde işsizlik parası vb. olarak devlete (burjuvaziye) yük olan bir "safradır". En kaba hatlarıyla çizdiğimiz bu politikayı, yani toplam yabancı nüfusu azaltma politikasını, Almanya'da tüm burjuva partileri savunmaktadır. Ünlü "Türk dostu"(!) Federal Almanya Yabancılar Komisyonu sözcüsü Bayan Funcke'nin raporundan aynen aktaralım

Kapitalizmin bu denli basit, cerrah neşteri gibi soğuk bir mantığı vardır. Bunun "ırkçılıkla" falan ilgisi yoktur. Bu arada önemli bir noktaya dikkat çekelim. En kaba hatlarıyla çizdiğimiz bu politikayı, yani toplam yabancı nüfusu azaltma politikasını, Almanya'da tüm burjuva partileri savunmaktadır. Ünlü "Türk dostu"(!) Federal Almanya Yabancılar Komisyonu sözcüsü Bayan Funcke'nin raporundan aynen aktaralım

"CDU (Hristiyan Demokrat iktidar partisi): Yabancıların sosyal açıdan Alman toplumuna intibakı. *Yabancı sayısının artmaması*. Yabancı çocukların Alman okul sistemine intibakı. Yabancılar Kanunu'nun tüm eyaletlerde aynı şekilde uygulanması. Ailelerin birleşiminin sınırlandırılması. *Geri dönüşlerin teşvik edilmesi*.

"CSU (Bavyera Hristiyan Sosyal Birliği, hükümet ortağı): 1982 yılında aldığı bir kararlar hükümetin yabancılar politikasının kökünden değiştirilmesini istedi. Aile birleşmelerinin alınan tedbirlerin ötesinde kısıtlanması ve *geri dönüşün teşviki*.

"FDP (Liberal hükümet ortağı): Yabancıların hukuki durumlarının sağlaştırılması. Eğitim sisteminde şans eşitliği. Yabancıların siyasi kararlara iştiraki. *Yabancı sayısının artışı sınırlandırılmalıdır*. Geri dönüş, herkesin kendisine bırakılmalıdır. Dönen döner, dönmeyen burada kalır. Alman vatandaşlığına geçiş bir hak olarak verilmelidir. Yabancılar karşı set ve zorlayıcı tedbirler alınmalıdır.

"SPD (Sosyal Demokrat muhalefet): Uyum yabancılar politikasının en önemli hedefi olmalıdır. Vatandaşlığa geçme kolay-

laştırılmalıdır. Mesken durumları düzeltilmelidir. Siyasi kararlara iştirakları sağlanmalı, *geri dönüş kolaylaştırılmalıdır*."

Bütün partiler kapitalizmin gereksinimi olan yabancı işçi nüfusunun azaltılması, ya da utangaççası "artışın sınırlandırılması" üstünde anlaşılıyorlar. Anlaşmadıkları buna nasıl ulaşılabilecektir. Liberaller ve sosyal-demokratlar aynı amacı biraz şekere bulayıp yutturmaya çalışırken, burjuvazinin öteki temsilcileri, CDU ve CSU daha çıplak bir siyaset uygulamak istiyorlar. Hepsi bu. Şimdi Alman hükümetinin yeni yabancılar siyasetine biraz daha yakından bakalım.

Yeni yabancılar yasası ve dönüşü özendirme yasasının asıl yöneldiği kesim, Alman hükümetinin de açıkça itiraf ettiği gibi, Türkiyeli işsizler, kısa çalışma içinde olanlar ve uzun süre Almanya'da çalışmış, emeklilikleri yaklaşmakta olan birinci kuşak işçilerdir. İkinci ve üçüncü kuşak ise "entegre" edilmek istenmektedir.

Bu amaca yönelik olarak, 30 Ekim 1983'ten sonra işyeri iflas ettiği için işsiz kalan ya da 6 aydan beri kısa çalışma yapan işçileri geri dönüştürmek için 10.500 marklık bir prim verilecek. Bu primden tahminlere göre en fazla 20.000 Türkiyeli işsiz yararlanabilecektir. 10.500 mark gibi bir miktara nasıl ulaşıldığı da ilginçtir. Hesaplara göre Türkiyeli işsizler ortalama 7 ay işsiz kalıyorlar. Aylık 1.500 mark olan işsizlik yardımını böylece yeni yasa geri dönüş koşuluyla bir seferde ödüyor.

Daha önce ya da başka nedenlerle işsiz kalanlar ile Almanya'da uzun süre çalışmış olanları dönüştürmek için ise prim değil, fakat birikmiş emeklilik ödentilerinin işçi tarafından yatırılan bölümü derhal ödeniyor. (Eski uygulamaya göre bunları alabilmek için kesin dönüşten sonra iki yıl beklemek gerekiyordu.)

Görüldüğü gibi yeni yasanın tüm göçmen işçileri geri dönüştürmek gibi bir derdi yoktur, olamazdı da. Bilinçli olarak, yukarıda anlattığımız gereksinimler doğrultusunda, belli bir kesime yönelmiştir. Belli bir nitelikte, belli bir sayıda yabancı işçi bulundurulması Alman ekonomisi için hâlâ bir zorunluluktur. Yine Bayan Funcke'nin raporundan dinleyelim:

"İşsizliğin yerini doldurmak mümkün değildir. Bazı iş dallarında yabancı işçi oranı yüzde 35'e çıkmaktadır. Ayrıca demografik gelişme, önümüzdeki yıllardan itibaren Alman nüfusunun sürekli olarak azalacağını göstermektedir. Bu sebepten dolayı yabancı işçi çocuklarının okul ve meslek hayatına intibakını sağlamak Alman ekonomisinin yararına. (Burjuvazi açık konuşuyor!)"

"Bunun dışında yabancılar devletin vergi gelirlerine ve sosyal sistemin devamlılığına katkıda bulunmaktadır. Bilhassa emeklilik kasasına aldıklarından çok fazlasını ödemektedirler. Yani emeklilik sisteminin finansmanına önemli katkıda bulunmaktadır. (Yüzsüzlüğe bakın!) 4 milyon 500 bin yabancı, aynı zamanda iyi bir tüketim potansiyelidir. Memleketlerine gönderdikleri dövizin bir kısmı yine ihracat yoluyla tekrar Almanya'ya geri dönmektedir."

Yeni yasa Funcke'nin bu sıraladıklarına zerre kadar dokunmamaktadır. Yabancıların Alman kapitalizmine "yararı" konusunda en gerici Alman siyasetçisinin bile kuşkusu yoktur. Almanya'da partiler arasında, yabancılar konusunda yürüyen kavga da zaten bu noktalarda değil, yeni yasanın aile birleştirmeleri, vatandaşlık hakkı vb. konularda getirdiği kısıtlamalarla ilgilidir.

Özetlersek, yeni yabancılar politikasıyla amaçlanan, kapitalizm açısından "safraların" atılması, öte yandan genç, yarı-vasıflı ya da hızlı eğitilebilecek "entegre" yabancı işçilerden oluşacak ucuz bir işgücünün tutulmasıdır. Ama bu *her dönemde* kapitalizmin istediği tip

işçidir! Biraz düşünürsek, Almanya'ya ilk yabancı işçiler getirilirken de, "rotasyon" yöntemiyle amaçlanan buydu! Yeni siyaset aynı siyasetin yeni koşullara uyarlanmışından başka birşey değildir. Biçimi farklı olabilir, ama özü ve amaçları değişmemiştir.

Bütün bu söylediklerimizden çıkan sonucu yineleyelim. Almanya'nın yabancılara siyaseti şu ya da bu bakanın hatta hükümetin gericiyle, "yabancı düşmanlığıyla" bağlı değildir. Tümyle kapitalizmin gereksinimleriyle bağlı işçi düşmanlığıdır.

III. Türk Burjuvazisinin tutumu

Türkiye burjuvazisinin sözcüleri, Avrupa'da estirilen yabancı işçi düşmanlığına karşı (!) gazetelerinde ağıtlar yakıyor, dizi dizi raporlar yayınlıyor, röportajlar yapıyorlar. "Nankör Almanların küstahlığı", "Türklerin Almanya'da nasıl sömürüldüğü" (!) gazetelerin özellikle Avrupa baskılarında hiç manşetten inmiyor.

Burjuvazinin "yabancı olmayan" Türkiye işçi sınıfına karşı yıllardır artarak sürdürdüğü azgın işçi düşmanlığı insan bir an için unutsa, menşeviklerimizin deyimleriyle "burjuvazi içindeki ilerici hatta devrimci unsurların varlığını" yaşam kanıtıyor sanacak.

Burjuvazinin Avrupa'daki Türkiyeli işçilerin haklarını bu denli "militanca" savunuyor gözükmesi babasının hayrına değildir. İşçilerin bankalardaki paralarının hesabını bile tutmak için özel araştırmalar yapması, işçilerin her sorununa "ihtimam" göstermesi "din kardeşi ve Türk" oldukları için değildir. "Türk işçilerinin hakları çiğneniyor" feryatları altında burjuvazinin, finans kapitalin hangi "hakları" çiğneniyor sorusu yanıtlanmalıdır.

Avrupa'daki Türkiyeli işçilerin Türkiye burjuvazisine sağladığı yararlar

1. İşçi dövizleri

Avrupa'da çalışan Türkiyeli işçilerin gönderdiği dövizlerin burjuvazi için yaşamsal önemi vardır.

TÜSİAD'ın yayınladığı "1983 Türkiye Ekonomisi" adlı rapordaki verileri temel alırsak, 1982 yılında Türkiye'ye giren işçi dövizlerinin toplam ihracat gelirlerine oranı %38'dir. Bu oran 1980'de %70, 1981'de %53'tür.

İthalatta ise durum daha çarpıcıdır. İthalat giderlerinin 1982'de %25'i, 1981'de %27'si, 1980'de %25'i işçilerin dövizleriyle karşılanabilmiştir.

Bir başka karşılaştırmayı da Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) ile işçi dövizleri arasında yapabiliriz. 1982 yılında. İşçi dövizleri GSMH'in %4.5'i kadar!

Finans kapital, işçi dövizlerinin azalmaması için her türlü önlemi almaktadır. Gereksiz yere sarfedilen tek bir markın bile hesabını tutarak kampanyalar yürütüyor. Gelişen her yeni duruma göre burjuva gazetelerinde yapılması gerekenler tek tek, en ince detaylarına kadar tartışılıyor, öneriler yayınlanıyor. Bu önerilerinin etkili olabilmesi için bakanlık bile kurdular.

Burjuvazi ince ince hesaplar yapıyor. "Yasaları bilmemekten, sosyal sigorta fonlarından her yıl 1 milyar dolar kaybediyoruz" diye yakınıyor ve bu "kayıp"larını kurtarabilmenin yollarını arıyor. Gazetelerinde yürüttüğü kampanyalar, işçi yanlısı yazıların tümü bu ince hesapların ürünüdür.

2. İşsizlik ve toplumsal bunalımı azaltıyor

Türkiye'de yayınlanan istatistiklere göre 1983 yılında işsizlik sayısı yaklaşık 3.6

milyon. Yani çalışabilir nüfusun %18'i işsizdir. Çalışabilir her 5 kişiden biri işsizdir. Ancak bu rakam kırsal alandaki gizli işsizliği doğru yansıtmıyor. Tarımdaki gizli işsizliği gözönüne alırsak işsizlik yaklaşık 6 milyondur. Yani gerçekte işsizlik oranı %30'dur.

Avrupa'daki 1.5 milyonun üzerindeki Türkiyeli işçinin geri dönmesi durumunda işsizlik oranı daha da artacak ve toplumsal bunalımı körükleyecektir. Ayrıca dönen işçilerin işsiz kalmalarının yankısı kırsal alanlardaki işsizlik gibi örgütsüz olmayacaktır. Avrupa'da az çok örgütlü bir işçi hareketi gören bu işçiler, işsizliğin ve açlığın önünde kolay kolay eğilmeyeceklerdir.

Tüm bunlara, gelen dövizlerin yarattığı iş olanaklarının da kesilmesi eklense işçiler dönerse Türkiye kapitalizminin nasıl bir sorunla karşı karşıya kalacağı daha kolay anlaşılır.

Ayrıca Türkiyeli işçiler Avrupa'yla ticareti ve yabancı sermaye akışını artırıcı bir rol de oynuyorlar.

Türkiye finans-kapitalinin Türkiyeli işçilere yönelik siyaseti

Türkiye burjuvazisi işçi dönüşlerine karşıdır.

İşçinin geri dönmesi demek yıllardır gönderdiği dövizlerin kesilmesi demektir. Altın yumurtlayan tavuk artık yolunmuş ve geriye işe yaramayan bir yük kalmış olacaktır. Bundan böyle ne döviz ne de sömürebileceği verimli bir yanı yoktur. Üstelik zaten çığ gibi büyüyen işsizler ordusuna yeni işsizler eklenecektir. Yararı bir yana artık kapitalizm için zararlıdır.

Türkiye burjuvazisi entegrasyona da karşıdır.

Burjuvazi geri dönüşlere ne kadar karşıysa entegrasyona da o kadar karşıdır. Entegrasyon demek, onlar için işçinin Türkiye ile ekonomik, kültürel, ailevi bağlarının yok olması demektir. Artık dışarıda çalışan, parasını biriktirip memleketine gönderen "misafir işçi" sıfatı yerine herşeyiyle Alman işçi sınıfıyla bütünleşmiş, "Türklüğünü yitirmiş" işçi geçecektir.

Bu yüzden burjuvazi elinden geldince tüm olanaklarını henüz Türkiyeli sıfatını kaybetmemiş işçinin "ulusal benliğini" yitirmemesi için harcıyor.

Türkiye burjuvazisi Avrupa'daki yabancı düşmanlığının körüklenmesine karşı değildir

Eğer yabancı düşmanlığı Türkiyeli işçilerin Avrupa'da ayrı bir gurup, azınlık olarak kalmasına hizmet ediyorsa, Alman işçisiyle birlikte savaşımını önlüyorsa ve Türkiyeli işçiyi Türklüğünü korumaya zorluyorsa burjuvazi buna karşı değildir. Tersine yabancı düşmanlığı Türkiye burjuvazisinin amacına hizmet eder. Bu yüzden burjuvazi yabancı düşmanlığına elinden gelen desteği verir. O da kendi tarafından aynı şeyi körükler.

Ancak ne zaman ki Avrupa'da yabancı düşmanlığı işçilerin geri gönderilmesiyle sonuçlanmaya başlar, işte o zaman Türkiye burjuvazisi Avrupa'daki yabancı düşmanlığının en önde gelen "düşmanı" olur.

İşte Türkiye burjuvazisinin ve ileride göreceğimiz gibi aynen menşevilerin de çelişkisi bu noktadadır. Hem "ulusal benliklerini" yitirmesinler, hem de "ulusal topraklarına" geri dönmesinler!

IV. Küçük burjuvazinin tutumu

Burjuvazinin beylik "zavallı Türkler" teması üç aşağı beş yukarı menşeviklerin bu konudaki her yazısında üzerine

işçi tulumu giydirilmiş olarak yansıyor. Hangi yazıya baksanız burjuvazinin ağlama edebiyatının devamını görüyorsunuz. Bunun çarpıcı ve ibret verici tipik bir örneğini Oya Baydar'ın *Türkiye Postası*'nda yazdığı "On binlerin dönüşü mü" adlı yazısında görüyoruz:

"TARLALARINDAN, topraklarından; atalarından, avratlarından; köylerinden, obalarından, köklerinden, benliklerinden kopup akın akın geldiler gurbet ellerine... Dönmek istediklerinde bir de baktılar ki çocukları anadillerini bilmiyor; bir de baktılar ki kendi vatanlarında yabancı olmuşlar biraz da gıptayla bakılan "Almanca" sayılmaya başladılar; bir de baktılar ki umutlar avuçların içinden akıp gitmiş. Ortada kalıverdiler.

"ACIMASIZ ellerdi bu eller insanı insanımıza yüzleri yüzümüze, dilleri dilimize, töresi töremize, işi işimize benzemezdi. Önce kapitalist çarkın dönmesi için gerekli parçalar oldular." (abç)

Daha sonra Oya Baydar, "sonra bir gün geldi, istenmeyen adamlar ilan edildiler" diyor ve dönenler için şöyle bir manzara çiziyor:

"ON BİNLER dönüyor, doğru. Nereye dönüyorlar? Nasıl bir Türkiye'ye? Dönenlerin kaç dönülecek köşeyi? Kaçta kaç 20 yıllık emeğin, acının, gurbetin ürününün elinde avucundan kaydığını, Türkiye'deki acımasız çarkın kendisini övüttüğünü, hiçleştirdiğini görecektir?"

Oya Baydar dönmeyenlerin de Avrupa'da öğütüleceğini söylüyor ve şöyle devam ediyor:

"Emekçi halkımızın bir bölümü; gurbetlerde yıllarca kalsa da yüreğimizin, vatanımızın bir parçası, bir yarısı olan bir bölümü, böyle ufulanıp gidecek.

"BÖYLE ufulanıp gidecek mi? Boyun eğilirse evet, ilkeler konulup savaşılırsa HAYIR. Geri dönecek olanın da kalanın da çözümü, kurtuluşu aynı noktadan geçiyor, gelip aynı noktada düğümleniyor. Geri dönenin de, kalanın da, kurtuluş için, bulunduğu yerleştigi ülkenin işçi sınıfıyla birlikte, bulunduğu yerin sömürü çarkına karşı ve esas kökenini, yurdunu bir an unutmadan savaşması gerekir." (*Türkiye Postası*, 24 Şubat 1984)

Baştan aşağı ulusçu, daha da beteri "Türkten başka" herkese düşman bir yazı!

Daha yazının başından ulusçu duygular gıdıklanmaya başlıyor: "Tarlalardan, topraklarından... köklerinden, benliklerinden" vb., vb. Kimin "tarlalarından, topraklarından, köylerinden koptular" da geldiler gurbet ellerine? Karın tokluğuna çalıştıkları, tarlasını artık traktörle, makinayla ekip biçtiği için insanları işten atan, kapitalistleşen ağanın topraklarından değil mi? Kapitalistlerin topraklarında tarlalarında işsizlik kol gezdiği için kopup akın akın gelmediler mi?

Hangi köklerinden, benliklerinden koptular? Türklük benliğinden değil mi? İstedikleri nedir? Köklerinden, benliklerinden kopmasalar mıydı? Türklüklerini yitirmeseler miydi? "Bir de baktılar ki çocukları anadillerini bilmiyor; bir de baktılar ki kendi vatanlarında yabancı olmuşlar." Ulusçuluğa "eziklik, kırgınlık, boynubükük zavallılar" kılıfı da giydiren ulusçuluk ulusçuluktur. Bugün ağlayış içinde olan bu zavallı ulusçuluğun yarın saldırgan bir biçim almayacağını kimse garantiyelemez. Varacağı yerin ipuçlarını yazıdan da çıkarabiliriz: "Acımasız ellerdi bunlar, insanı insanımıza...benzemezdi." Bu Alman düşmanlığı değil de nedir? Acımasız elleri olan, insanı insanımıza benzemeyen Alman ulusudur.

Ve yazının sonunda baklayı ağzından çıkarıyor ve asıl niyetinin ne olduğu apaçık ortaya çıkıyor: "Geri dönenin de kalanın da...esas kökenini, yurdunu bir

an unutmadan savaşması gerekir." Yani, kalacaksan sakın kökenini (!) benliğini (!) kaybetme.

Bu öğüdün aynısını burjuvazi de veriyor. Aralarındaki fark, burjuvazinin yaptığı ağlamacılığı menşevikler biraz ilerletiyorlar!

Burjuvazi ağlama edebiyatının âlâsını yapıyor. Ezilen Türkler, acımasız Almanlar ve hatta sömürülen işçilerimiz, gazetelerin ana teması. Menşevikler de aynı şeyi yapıyor.

Burjuvazi geri dönmeyin diyor. Menşevikler daha utangaç olduklarından olsa gerek bunu açıkça söylemiyorlar ama satır aralarından bu havayı sezmek zor değil: "On binler dönüyor. Nereye dönüyorlar? Nasıl bir Türkiye'ye?... Türkiye'de acımasız çarkın kendisini öğüttüğünü, hiçleştirdiğini görecektir."

Burjuvazi, kalacaksan "Türklüğünü unutma, entegre olma" diyor, menşevikler ise "...esas kökenini, yurdunu bir an unutmadan savaş..." diyor. Nerede bunun farkı?

Dahası da var! Gene *Türkiye Postası* yazarlarından Ümit Köseoğlu "Dönüş Yardımı(!)" başlıklı yazısında 10.500'lük yardımı az bulup işçilere sakın dönmeyin diyen Türk-İş Genel Başkan yardımcısını çok haklı buluyor ve bakın ne diyor:

"Doğru söze ne diyelim? Söylemesi ondan uyması bizden..." (*Türkiye Postası*, 15 Temmuz 1983) (abç)

Dönmek mi kalmak mı, sorusuna yanıt vermek için çırpan menşeviklerimiz ister istemez burjuvazinin çizdiği sınırdan ve onun amacına yönelik "çözümler" öneriyorlar. Burjuvazi dönmeyin diyor. Alıntı verip "doğru söze ne diyelim?", "söylemesi ondan, uyması bizden..." diyerek espiri yaptıklarını sanıyor, burjuvazinin kuyruğunu bırakmıyorlar.

V. Sonuç

Yabancı düşmanlığı sorununun çözümü vardır

Yazımızın başında, Marks, Engels, Lenin'in göç ve yabancı düşmanlığı konusunda yazdıklarında iki temel yargının altını çizmiştik: *Birincisi*, kapitalizmde göç ilerici birşeydir, buna karşı çıkmak gericiydir. *İkincisi*, yabancı düşmanlığının temelinde işçiler arasında rekabet yatmaktadır.

Devrimci proletaryanın yabancı düşmanlığı soruna çözümü, bu iki noktadan kalkmak zorundadır. Bunların istediği iki gereği yerine getirmektir: *Birincisi*, tarihin kaçınılmazlıkla ilerlediği yöne gidişini sınıf savaşımını yükselterek hızlandırmak; *ikincisi*, bu savaşımı işçiler arasındaki rekabeti ortadan kaldırmaya yönelmek.

Stratejimizi çizerken Marks, Engels ve Lenin'in yazdıkları yine yolumuzu aydınlatıyor. Yabancı düşmanlığına karşı savaşım siyasetimizde üç temel ilkemiz vardır:

1. Eşit ücretler için savaşım

Göçmen işçiler ile göç ettikleri ülkenin işçileri arasındaki rekabetin *olabilmesi* farklı ücret düzeylerinin varlığında yatar. Burada hem ülke içinde ödenen ücretlerde farklılık söz konusudur, hem de ülkeler arası. Proletaryanın şanlı Birinci Enternasyonal'inin 1868 Brüksel Kongresi öncesinde Genel Konsey'in yayınladığı bildiriden okuyalım:

"Birliğin temel ilkesi, emeğin ürününün üreticiye ait olması gerektiği, emeğin kardeşliğinin toplumun temeli olması gerektiği ve de tüm ülkelerden işçilerin küçük kıskançlıklarını ve ulusal düşmanlıklarını bir kenara atıp dava birliği etmeleri gerektiğidir. Emeğin ülkesi yoktur! İşçiler her yerde aynı kötülüklerle karşı karşıyadır. Sermaye birikmiş emekten başka birşey değildir. Emekçi, neden kendi ürettiğinin kölesi

olsun? Emeğin evlatlarının ulusal soyutlanışından kapitalistlerin yararlandıkları yeter. Yabancı rekabet her zaman ücretlerin düşürülmesi çağrısına gerekçe olmuştur.

“İngiliz kapitalistlerinin sürekli, kıta Avrupası işçilerinin daha uzun çalışma saatlerinin ve daha az ücretlerinin, (İngiltere’deki) ücretlerin düşürülmesini kaçınılmaz kıldığı yolundaki feryatlarına etkin bir biçimde karşı koymanın tek yolu *Avrupa çapında çalışma saatlerini ve ücret düzeylerini eşitleme* çabasına girmektir. Bu Uluslararası İşçi Birliği’nin (I. Enternasyonal’in resmi adı — İ.S.) görevlerinden biridir.” (Aktaran Lenin, c.39, s.657-58)

2. Eşit siyasal ve toplumsal haklar için savaşım

Emperyalist ülkelerde göçmen işçilerin amansız sömürsünün altında yalnız ücret farkları yoktur. Bu işçiler her türlü haktan yoksun bırakılarak, yerli işçilerle aralarındaki ayırım, dolayısıyla bölünmüşlük, sürdürülemez isteniyor.

Lenin’in 1916’da İsviçre için öne sürdüğü şu istem ve mantık, bugün de aynen geçerlidir:

“18. Tüm yabancıların bedava, zorunlu yurttaşlığa geçirilmeleri. Her yabancı üç aylık bir ikametten sonra İsviçre yurttaşlığına geçecektir... Böyle bir reformun İsviçre için özellikle acil olduğunu yığınlara anlatmak gerekir. Bu reformun gerekliliği yalnız genel demokratik açıdan değil, aynı zamanda emperyalist ortamı nedeniyle İsviçre’nin tüm Avrupa ülkeleri içinde en yüksek yabancı oranına sahip olmasından kaynaklanıyor. Bu yabancıların onda dokuzu İsviçre’de kullanılan üç dilden birini konuşmaktadır. Yabancı işçilerin oy hakkından alıkonmaları ve yabancılaştırılmaları zaten artmakta olan siyasal gericiliği azdırmakta ve uluslararası proleter dayanışmasını zayıflatmaktadır.” (Lenin, c.23, s.142)

Burada yeri gelmişken *uyum*, ya da *entegrasyon* konusunda görüşlerimizi de açalım. Bu konuda burjuvaların ve küçük burjuvaların nasıl mirın kırım ettiğini gördük. Hepsinin dilinden düşürmedikleri bir “ulusal kültür”, “kendi benliğimiz” lafı var. Bu Marksizme kökten karşı bir anlayıştır.

“Uyum”, “entegrasyon”, yine kulağa hoş gelen sözler. Biraz daha antipatik bir sözcük seçelim: *Asimilasyon*. *Biz asimilasyondan yanayız*. Bu birçoğuna ters gelebilir, ama öyledir. Biz asimilasyondan yanayız, *zorla* asimilasyona karşıyız; eşitsizliği, ayrıcalıkları sürdürmek için şiddet yoluyla dayatılan asimilasyona karşıyız.

Lenin “ulusçu asimilasyon öcüsü”nü kullananları acımasızca eleştirerek şöyle diyor:

“Asimilasyon, yani ulusal özelliklerin soyulması, başka bir ulus tarafından emilmek”... “Bütün şiddet ve bütün eşitsizlik kalkınca asimilasyon kavramında gerçek olan birşey kalır mı?”

“Kuşkusuz kalır. Kalan, kapitalizmin ulusal engelleri yıkmaya, ulusal farklılıkları silme ve ulusları asimile etme yönündeki dünya-tarihsel eğilimidir. Bu eğilim kendini her geçen onyılda daha açık göstermekte, kapitalizm sosyalizme dönüştüren en büyük itici güçlerden birisidir. Ulusal önyargılara kafayı takmamış hiç kimse, ulusların kapitalizm tarafından bu asimilasyonu sürecinin en büyük tarihsel ilerleme, çeşitli ücre yerlerde özellikle Rusya gibi geri ülkelerde kemikleşmiş ulusal muhafazakarlığın kırılması demek olduğunu gözmezlikten gelemez...”

“Bu sınırlar içinde... ‘asimilasyon’ tartışılmaz bir gerçektir. *Ve de bu gerçek hiç kuşkusuz ilericidir.*” (Lenin, c.14, s.27,28,30-31)

Bu anlamda biz “Almanlaşma”ya da karşı değiliz. Engels, İrlandalının makinist, tezgahtar işçisi olabilmesi için “İngiliz uygarlığını, İngiliz adetlerini benimsemesi, genelinde İngilizleşmesi” gerektiğini söylüyor. Bu anlamda da “Al-

manlaşma”ya karşı değiliz.

Ulusal kültürü korumak, ulusal kimliğimizi korumak sözlerinin altında saklanan şu en temel gerçeği unutmuyorlar:

“Her modern ulus içinde iki ayrı ulus vardır. Burjuvazi ve proletarya. Her ulusal kültürün içinde iki ulusal kültür vardır... Ulusal kültür denen şey de her zaman egemen ulusun kültürüdür... Ulusal kültür belgisi, burjuva (ve çoğu kez Kara Yüzler’e ve papazlara ait) bir sahtekarlıktır. Bizim belgimiz demokrasinin uluslararası kültürü ve dünya işçi sınıfı hareketinin kültürüdür.” (Lenin, c.14, s.23-32)

3. Proletaryanın enternasyonalist ruhta eğitimi

Bu hem Türkiyeli göçmen işçiler arasında proletarya enternasyonalizmi fikirlerinin, proletaryanın vatani olmadığı bilincinin yayılması için çalışmak, hem de Avrupa proletaryasından ve siyasal hareketlerinden aynı enternasyonalist tutumu istemek ve beklemek demektir. Yine Lenin’in biraz önce alıntı verdiğimiz yazısından bir başka maddeyi aktaralım:

“V. İsviçre sosyal-demokratlarının ulusal görevleri: 27. Enternasyonalizmin İsviçre sosyal-demokratlarının kabul edilmesinin boş ve bağlayıcılığı olmayan bir söz olarak kalmaması için — ki ‘Merkez’in yandaşları ve genel olarak İkinci Enternasyonal dönemi Sosyal-Demokratları için bu hep böyle olmuştur — en başta, tutarlı ve şaşmaksızın, yabancı ve İsviçreli işçilerin örgütsel yakınlaşması, aynı sendikalarda birleştirilmeleri ve tam eşitliği (yurttaşlık ve siyasal hakları) için savaşılması gerekir. İsviçre’de emperyalizmin özelliği tam da oy hakkından yoksun yabancı işçilerin bu iki işçi kesimi arasında kopuşmaya ümit bağlayan İsviçre burjuvazisi tarafından artan sömürsüdür.

İkincisi, İsviçre’nin Alman, Fransız ve İtalyan işçileri arasında birleşik *enternasyonalist* bir akımı yaratılması için her çaba sarfedilmelidir. Bu akım, işçi hareketinde tüm *pratik* eylemlerde gerçek *birlik* yaratmaya yönelecektir.” (Lenin, c.23, s.146-147)

Bu üçüncü ilke üzerinde biraz daha duralım. İki noktayı vurgulamak gerekiyor.

Birincisi, emperyalist ülke işçi hareketi açısından göçmen işçilerin gelişinin durdurulmasını ya da herhangi bir biçimde kısıtlanmasını istemenin sosyalistlikle bağdaşamayacağıdır.

Lenin Stuttgart’ta yapılan Uluslararası Sosyalist Kongresi’nde Göçmen İşçi Komisyonu’nda bazı delegelerin geri ülkelerden işçi göçünü yasaklama girişimini şöyle niteliyor:

“Bu bazı ‘uygar’ ülkelerde, ayrıcalıklı konumlarından belli yararlar koparan ve bu nedenle uluslararası sınıf dayanışmasının gerekliliğini unutmaya eğilimli işçilerde görülen aristokratça ruhun aynısıdır.” (Lenin, c.12, s.79)

Lenin, yine Amerika’ya Çinli ve Japon işçilerin göçüne karşı çıkan oportünist Amerikan Sosyalist Partisi yöneticileri konusunda şöyle diyor:

“Bizce aynı anda hem enternasyonalist hem de bu tür kısıtlamalardan yana olmak olanaksızdır.” (Lenin, c.21, s.428)

Bu sözler, bugün aynı tür kısıtlamaları savunan Fransız Komünist Partisi için de geçerlidir.

İkinci nokta, yukarıda Lenin’in İsviçre Sosyal-Demokratlarının görevlerini tartışırken getirdiği, yerli-yabancı işçiler arasında “örgütsel yakınlaşma” ve “birleşik enternasyonalist akım” fikrine ilişkin. Yabancı düşmanlığı konusunda verdiğimiz seminerde şöyle bir soru geldi: “Madem böyle diyoruz, bizim *İşçinin Sesi* hareketi olarak Avrupa’da ayrı örgütler kurup çalışıyor olmamız, enternasyonalist tutumla çe-

alışmaz mı?” Soruyu Yürükoğlu yoldaş yanıtladı ve şunları söyledi:

“Bu, işte, teori ile pratik arasında yaşamda varolabilen çelişkinin güzel bir örneğidir. Kitapta ‘tek ülke, tek sınıf, tek parti’ diye yazar. Kuralı budur, doğrusu budur. Ama Lenin’in enternasyonalizmin gereklerini anlatırken getirdiği bir başka ölçüt de var: Tek doğru devrimci çizgiyi ve yalnızca bu çizgiyi her yerde desteklemek. Biz bunu yapıyoruz. *Pratikte*, bizim, *İşçinin Sesi*’ni savunan yoldaşlarımızın Avrupa’da komünist partileri içinde çalışması, bu çizgiden *vazgeçmek* anlamına gelir. Bizim için ayrı örgütlenmek *zorunludur*, çünkü bırakın Avrupa’yı, dünyada platformunu paylaştığımız, programını benimseyebileceğimiz, içinde görüşlerimiz doğrultusunda (ama disiplini bozmadan) hareket edebileceğimiz tek bir parti var mı? Biz şu burjuva skandal dergisi *Private Eye*’in deyimleriyle ‘en sertlikçi partilerden TKP’nin bile hazmedemediği lokma’yız! Avrupa’da ayrı örgütlenmek bizim için, tek doğru çizgi olarak benimsediğimiz çizgiyi savunmanın, varolmanın tek yoludur, zorunluluktur. Günahımızın haklılığını tarih yargılar.

“Dolayısıyla, partimizin Avrupa’daki örgütlenmesi, ulusa göre örgütlenme *değil*, ideolojiye göre örgütlenmedir. Proletarya enternasyonalizmiyle gelişmediği gibi onun gereğini yerine getirmektedir.

“Ya bizim menşeviklerimiz ayrı parti olarak örgütlenmelerini nasıl açıklayabilirler? Onlar açısından, bizimki gibi bir gerekçe yoktur, onlar bütün Avrupa partileriyle aynı programı savunuyorlar!

“İşte bu işçi sınıfını ulusa göre örgütlemek demektir.

“Bizim Avrupa’da ayrı örgütlenmemiz bu ülkelerin işçi sınıfı hareketiyle en yakın bağları kurmamıza engel değildir, olmuyor. Biz Avrupa proletaryasının her kavgasına elimizden geldiğince omuz veriyoruz, en sıkı ilişkiler geliştiriyoruz. Ama Türk ya da Avrupalı sınıf düşmanlarına karşı ideolojik-siyasal çizgimizi kimliğimizi koruyoruz.”

VI. Partimizin dış ülkelerdeki Türkiyeli işçiler ve yabancı düşmanlığı sorunundaki tutumu

Yukarıda tüm söylediklerimizi Türkiyeli göçmen işçiler somutunda özetleyelim:

Bugün çoğunluğu Batı Avrupa’da olmak üzere, emperyalist ülkelere ucuz işgüçlerini satmak için gitmiş çok geniş bir Türkiyeli işçi yığını vardır. Üretim güçlerinin genişlemesiyle yerlerinden sökülüp yoksulluğun ve işsizliğin önünden kaçarak göçetmek zorunda kalmış bu işçiler, en düşük ücretlerle ve en kötü koşullarda genellikle en niteliksiz ve kötü işlerde çalışmakta, yoğun bir sömürü altında bulunmaktadır.

Ancak bu gerçek, dışgöçün ulusal farklılıkları törpüleyen, ulusal önyargıları kıran, Türkiye gibi geri bir ülkenin işçisini dünya işçi sınıfına bütünleyen ilericiler bir olgu olduğu gerçeğini değiştirmez.

Türkiyeli göçmen işçiler buldukları ülkelerde yerli işçilerle emek pazarında rekabet ederek, ücretleri, yerli işçilerin maddi ve moral yaşam düzeyini aşağı zorlamaktadırlar. Bu temelde yoğun bir yabancı düşmanlığı ile karşı karşıyadırlar.

Türkiyeli göçmen işçilerin bu durumundan hem emperyalist ülke burjuvazisi, hem Türkiye burjuvazisi yararlanmaktadır.

Emperyalist ülke burjuvazisi bir yandan hem göçmen işçilerin doğrudan sömürsünden, hem de onların rekabetlerinin sonuçları nedeniyle yerli işçilerin artan sömürsünden büyük bir artık değer elde etmekte, öte yandan işçi sınıfının bölünmüşlüğünden kendi erkini sürdürmek için yararlanmaktadır. Bu bölünmüşlüğü canlı tutmak için elindeki her olanakla yabancı düşmanlığını körüklemektedir.

Emperyalist ülkelerin çeşitli dönemlerde farklı biçimler alan yabancılar siyasetleri, özünde her dönemde kapitalizmin ucuz, genç işgücü ve belli nicelikte bir yedek sanayi ordusu bulundurma gereksinimini karşılamaya yönelik işçi düşmanı siyasetlerdir.

Bugün tüm emperyalist ülkeleri saran kriz koşullarında bu siyasetler yabancı işçi nüfusunu elemeyi, gereksinimlerine uygun düşen kesimini “entegre” etmeyi amaçlamaktadır.

Türkiye finans-kapitali açısından ise Türkiyeli göçmen işçiler önemli bir döviz kaynağı oluştururken, artık nüfusu dolayısıyla işsizlik vb. sorunları hafifletmeye de yaramaktadır. Bu yüzden Türkiye finans-kapitali göçmen işçilerin Türkiye’ye dönmeye karşıdır, ama karşı olduğu ölçüde “entegre” edilmelerine de karşıdır. Aynı nedenle emperyalist ülke işçileri ile Türkiyeli işçiler arasında bölünmüşlük ve düşmanlık onun da işine gelir. O da Türkiyeli işçiler arasında ulusçu fikirlerin yayılması için çalışmakta, kendi yönünde yabancı düşmanlığını körüklemektedir.

Oysa devrimci proletarya “entegrasyona” karşı değildir. Zora dayalı olmamak, eşitsizliği sürdürmemek koşuluyla “asimilasyona” karşı değildir, tersine bunu ilericiler bir gerçek olarak değerlendirir. Devrimci proletaryanın “ulusal kültürü”, “ulusal benliği” korumak gibi bir sorunu yoktur. Onun belgisi demokrasinin uluslararası kültürü, dünya işçi sınıfı hareketinin kültürüdür.

Tarihin hareketine ve dünya işçi sınıfının çıkarlarına uygun olarak partimiz, dış ülkelerde çalışan Türkiyeli göçmen işçiler sorununda şu istemleri yükseltmektedir:

İşçileri bölen ve tüm uluslardan işçilerin sermayeye esaretini sürdürmeye yarayan işçiler arasındaki rekabete ve eşitsizliğe karşı savaş! Bunun için:

1. a. Göçmen işçilere yerli işçilerle eşit ücret ödenmesi,

b. Avrupa çapında ücret düzeylerinin ve çalışma saatlerinin aynılaştırılması için savaşım yükseltilmelidir.

2. Göçmen işçiler gittikleri ülkede üç ay ikamet ettikten sonra zorunlu olarak o ülkenin vatandaşlığına geçirilmelidir. O ülkenin her türlü siyasal (seçme-seçilme vb.) ve toplumsal haklarından yararlanabilmelidir.

3. Göçmen işçilerin sayısı, ülkeye giriş-çıkışları, serbest dolaşmaları, ailelerin getirilmesi vb. konulardaki tüm engeller ve kısıtlamalar dahil kaldırılmalıdır.

4. Göçmen işçilerin yerli işçilerle en başta aynı sendikalarda birlikte savaşımı sağlanmalı, siyasal hareket düzeyinde tüm işçilerin tek doğru devrimci, enternasyonalist çizgi etrafında birliği için savaşılmalıdır.

5. Göçmen işçi alımına karşı çıkan, bunu durdurmak isteyen hiç kimse sosyalist, hatta demokrat bile sayılamaz. Emperyalist ülke işçi sınıfı hareketi, ayrıcalıklı bir işçi aristokrasisi ruhunu yansıtan bu tür duygulara karşı durmalı, göçmen işçilerin eşit haklar savaşımının önde gelen savunucusu olmalıdır.

6. Proletaryanın iki yönlü enternasyonalist eğitimi komünistlerin sorumluluğudur. Emperyalist ülkeler komünist hareketinden bunu ister ve beklerken, partimiz de Türkiyeli göçmen işçiler arasında söven, ulusçu fikirlere karşı kararlı bir savaşım yürütür. Bu savaşta belgisi her zaman “Proletaryanın vatani yoktur!” olacaktır.

Göçmen işçilerin bu en temel demokratik istemlerini hiçbir emperyalist burjuvazi veremez. Vermesi, işçilerin bölünmüşlüğünden, kendi erkini temeline ortadan kaldırması olur. Ama bu istemler etrafında yükseltilecek sınıf savaşımında oluşacak tüm uluslardan işçilerin çelikten birliği, burjuvazinin dünyasını başına yıkacaktır.